

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
19 Septembrie st. v.
1 Octombrie st. n.

Ese in fie-care dumineca.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 38.

ANUL XVIII.
1882.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

O rugăciune.

— Novelă. —

De Carmen Sylva.

(Urmare.)

Editha se 'ntorse 'n cet, și abia atingând pământul se retrase în odaia sa. Mamă sa ședea într'un scaun nalt pe podiul dela ferestă și torcea; mai nainte ea se uită prin ferestă, dar acuma nu-și redică ochii de pe tortul cel fin, ce curgea prin degetele sale. Editha se duse la feresta cealaltă, unde stetea o mare cadră de brodat, în care se pregătia o haină bisericăscă, pe care o făcea pentru Raoul. Ea începù să lucreze; dar acul în continuu i lunea din degete și mânilor erau umede. Luă mărma din busunar și începù a-și șterge mânilor. Odată de două ori își atinse și ochii, pândind fricosă, decă n'a fost cumva observată de mamă sa? Dar mamă-sa tot torcea. Apoi și acul Edithai începù să umble 'n sus și jos mai iute, și ambele femei lucrară 'n tăcere mai multe ore.

Mama eră o femeie cu minte, care lăsă fiicei sale timp, în care dânsa nu se putea despărți de lucru.

Nici Tassilo nu se arătă, având simțul bunei cuviințe, care i spunea că nu-i este iertat să se presinteze timpuriu.

Berthalda se simțea învingătoare și nici decăt nu-i viniă la socotelă să se depărteze nici cel puțin pe câteva zile. Mai bine i conveniă, de cumva bunica va merge singură la hirotonire; dar totodată i veni prin minte, că singură n'ar pute primi pe Tassilo, de oră ce dânsul încă nu s'a declarat.

Ea fu numai odată la Editha, i pițigă obrațul, găsi că dânsa e foarte palidă și se rentorse iute.

Raoul ingenunchiă în țella sa și cerea dela Dumneșeu tărîe pentru învingerea satanei. Până ce vedù pe Editha, eră atât de puternic; unde i-a perit dară vitejia? Nopți întregi stetea el cu picioarele goale pe petri; postia; ș-a făcut un bicu de piele și cu acela își tăia corpul. Ingenunchiă ore lungi și credea că se rógă lui Dumneșeu. dar decă își viniă 'n ori, observă, că niște bucle blonde și o față rosaică se află între el și între cruce, spre care își ficsă ochii. Curata feciôră Mărie i părea că este Editha, ângerii cuvioso aveau buzele Edithai, și sfințele martire il priviau cu ochii Edithai.

În sfârșit, perđendu-și cu totul puterile, cădù pe culcușul seu țapên și ore 'ntregi zăcù amorțit, ca să se deștepte și să setortureze de nou. Chiemarea lui de odată i apărù ca o grozăvie ce nu se pôte suportă, ca o fatalitate, ca un ce nenatural, ce este imposibil, și

mai târziu ierăș se condamnă pe sine pentru aceste gândiri pécătose.

— Să fie acesta blăstêmul pécătului maicei mele, — se întrebă el. — că corpul me învinge? sânt dôră nevrednic de chiemarea naltă, care me așteptă?

Și acuș il cuprinseră niște ferbinteli, încat cugetă că trebuie să ardă; acuși il nepădiau frigurile și dinții-i tremurau de frig.

— Nici unul din tinerii noștrii nu se supune mai serios. — țiceau reverenții părinți.

Ei iertară pe Raoul să petrecă câte ore va voi în biserică; cântările păreau a-l însufleși și a-l liniși; dar vocea arginție a Edithai i resună și din cântecele monachilor.

În sfârșit se putù stăpâni; simți de nou întregul amor ferbinte pentru sfânta sa chiemare, la care se așteptă ca la un favor excepțional al bunetății Dumneșeesci. I părea ca și când ar fi murit și ar fi fost înmormântat, și dânsul — ca un spirit fără corp — ar plană sus deasupra pământului și chinărilor sale. Fața lui deveni cu totul transparentă și strălucia în glorie; nici luptele-i nu-i mai apăreau ca un pécăt, ci ca jertfa cea mai înaltă, ce a adus lui Dumneșeu, singura, ce înima lui a avut. Apoi începù să serbeze ore fericite în țela sa; și i părea, că suferințele grozive acuma planéză asupra lui ca niște rugăciuni sfinte. El nu mai eră Raoul, eră servitorul lui Dumneșeu, căruia voiă să remănă în curăție și sfințenie.

Berthalda își luă remas bun dela Editha, spunându-i țiuă și ora în care se va face hirotonirea lui Raoul.

— Cât de fericit are să fie dânsul! — response Editha, întimpinând cu suris blând ochii întrebători ai amiceii sale.

— Și nu-ți pare rău de el? — întrebă Berthalda.

— Eu? Dar tocmai atunci n'aș iubi pe Raoul, când mi-ar păre rău de el.

Berthalda povesti lui Tassilo aceste cuvinte și adause:

— Nu așa pricep eu amorul.

— Nu? — țise Tassilo, — căci acesta este un alt soi de iubire.

— Decăt care?

— Ca cele mai multe.

— Blondinii sânt în general reci.

— Așa gândești?

— Da, eu așa cuget, — țise Berthalda hotărît și privi lung în ochii lui.

— Bruneții sânt dôră și pré infocați?

— Se p^ote că focul e pré ferbinte pentru ghiată,
— răspuse ea și ieși.

Editha șc^{ie}a când se va face hirotonia; atunci ea ingenunchiă în catedrală, și înainte de a luă aminte, o lacrimă i căd^u pe cartea de rugăciune, apoi încă una și ierăș una, în sfērșit vērșă un șiroiu de lacrimi. Și cu cât organele cântau mai mult și cu cât cântările erau mai frumoșe, cu atât mai amar încep^u să plângă.

Când băgă de sēmă, că missa s'a încheiat și că a remas singură, se nălță și privi spre altar, pe care luminările se stinseră.

Atunci auzi ceva mișcare în apropierea sa, privi într'acolo și zări pe Tassilo, care stetea cu brațele încl^eștate, lângă o columnă, și o privi.

— O! acēsta nu-i părere de rău! — dⁱse ea încet, întind^u-i mâna, înroșindu-se cu suris. Eu s^unt atât de fericit în locul lui Raoul aici! Căci dēnsul acuma e un bărbat sfânt, care nu p^ote să facă decât numai bine în t^otă vieța sa. Dēnsul de bună sēmă e atât de fericit și vesel, cum n'a fost nici odată. Eu am plâns numai de bucurie.

— Sigur, — dⁱse Tassilo, — nici n'am considerat altfel lacrimile dtale, că niște sfinte lacrimi de prietenie. Crede-me, Editho!

— El a fost totdeuna bun și evlavios, n'a avut greșeli și slăbiciuni ca alți omeni. Nici odată n'am v^ăduț să fi făcut ceva nepotrivit; când eră de față, t^ote păreau schimbate în giurul lui. Nici odată nu s'a certat cu mine, ca pruncii rei, și totdeuna m'a ap^ărat în potriva tuturor. Nici nu-ți poți întipui, cât de bun a fost dēnsul!

Tassilo suspină:

— Cine ar put^e să fie asemenea de bun — în ochii dtale! — adause el încet.

Atunci sosi mama Edith^ei, care îndesert își așteptă fiica acasă, de aceea plecă s'o caute și Tassilo se duse cu ele acasă.

Trec^u câțva timp, până când Editha prinse curajul să ntrebe, decă Berthalda s'a rentors. În sfērșit ea se decise și când intră în casă, auzi pași grăbiți înaintea sa, și i^etă că sosi și Tassilo.

— Cât de palidă ești, Editho! — esclamă Berthalda. P^ăcat, că n'ai fost cu noi; de bună sēmă ț-ar fi făcut bucurie mare, v^ăduț^und ceremoniă sfântă. Pentru mine a fost îngrozit^ore.

— Îngrozit^ore? — întrebă Editha, privind cu niște ochi mari și triști spre amica sa.

— S^e-l fi v^ăduț! Eră atât de palid, atât de palid ca sfântul Sebastian în catedrală, cum stă legat de st^ēlp. A trebuit să se chinuiescă grozav. Și sfinții părinți au dⁱs, că l'ar fi hirotonit mai de mult, căci din început s'a purtat f^orte bine.

Editha privi spre Tassilo.

— Dar totuș părea că se bucură, nu-i așa? — întrebă dēnsa cu resuflu greu.

— O da, părea atât de vesel, ca Sfântul Ștefan, când l'au bătut cu petri; și acela a v^ăduț ceriul deschis și āngerii cântând cu arfă.

— Și fost-au flori pe altar?

— Da, așa cred; dar Raoul eră îmbrăcat cu totul în negru, par că ar fi avut cămeșă de m^orte; la brău avea o funie și pe cap o mărămă mare albă, i^etă așa. În dr^epta-i ținea un baston mare.

— Un baston? — întrebă Tassilo.

— Da, acesta personifică munca, și în dr^epta o lumina. Și lumina i luminează fața; acēsta părea întocmai, ca și când luc^orea s'ar fi v^ăduț prin fața lui gloriificată, și fără trup, — atât de străveșie fu aceea.

Editha sc^ose un suspin cu plâns^et scurt.

— Dar apoi, — continuă Berthalda, — episcopul încep^u să vorbescă și i-a dⁱs să se examineze ānc' odată serios, decă are t^ăria a primi asupra-și sarcina grea; āncă e liber, p^ote alege; dar din ōra acēsta va fi mort pentru lume, pentru ai sei, pentru sine ēnsuș; el va aparțin^e numai lui Dumneșeu; decă simte puterea, facă un paș nainte.

Berthalda se opri și aruncă în ascuns o privire spre Editha.

— Ș-apoi? — întrebă acēsta.

— Ș-apoi, — urmă Berthalda, — el își redică ochii spre ceriu și făc^u un paș nainte; dup'acea căd^u cu fața la pământ ca un mort și remase zăcēnd așa. Și episcopul și toți preoții și toți credincioșii ingenunchiară, și își spun, eră atât de mare tăcere în biserică, încât ōmenii me auziră cum plāng^eam.

— Ș-apoi? — întrebă Editha, pe când lacrimile i se scurseră încet pe obrazi.

— Apoi episcopul a făc^ut spre el semnul crucii și dⁱse ca credincioșii să se r^oge pentru el, care s'a jertfit întru mărⁱrea lui Dumneșeu. Atunci se redică Raoul încet și i fu iertat să atingă potirul și în sfērșit ierăș ingenunchiă înaintea episcopului, care își puse mâna pe capul lui și i dⁱse, ca prin puterea spiritului sfânt să reziste satanei și tuturor încercărilor sale. Iți poți întipui, Editho, că totul a fost f^orte frumos. Și dup'aceste el deveni ap^op^oce cu totul străin, ca și când nici nu s'ar țin^e de noi. Dar pentru ce plāngi, Editho?

— Eu? dar nu plāng de fel.

— Dar aceste ce-s? — dⁱse Berthalda, ar^etând picurile de lacrimi pe rochia Edith^ei.

— Acest s^unt stropuri de r^ouă! — dⁱse Tassilo serios și se fac^u, că nu observă privirea m^ăni^osă ce-i aruncă Berthalda.

Raoul eră în oraș. Editha șc^{ie}a acēsta. El ședea la un preot b^etr^ăn și îndeplinia zelos serviciul seu și până când se va hirotoni întru preot. El evita cu luare aminte să n^telⁿescă pe Editha, și decă totuș conveniau, o salută fugitiv și trecea mai depart^e. Acēsta făcea ei dureri ce nu se pot descrie; ea totuș n'a cre^uț ca dēnsul să devină cu totul străin, și-l așteptă dⁱ cu dⁱ s^e-l rev^ăduț, și s^era v^ărsă lacrimi ferbinți pe perinele sale albe și mici. De odată lumea i părea atât de golă și rece, ca și când vieța ar fi perit din ea; și dēnsa încep^u de nou s^e-și r^oge mama ca s'o ducă în m^ănăstire. Dar mamă sa i dⁱcea, că este o fiică fără iubire, de cumva crede, că va face un lucru plăcut lui Dumneșeu, lăsându-și mama singură.

Și mamă-sa se mpotriviă cu atât mai mult dorinței acesteia, cu cât vedea mai bine, că Tassilo se atrage mai mult de fiica ei. El încep^u să vină mai des și atunci se aș^eduț mai ales lângă mamă sa, cu care conversă mult, netezindu-i pisica.

Puține zile mai lipsiau până la hirotonia lui Raoul, când mama Edith^ei dⁱse fiicei sale:

— Copila mea. Eu cred că me poți face pré, pré fericit^ă, și sper că și pe tine.

— Cum, mamă? — întrebă ea, redicându-și greu pleopele obosite.

— Decă ai deveni o nev^estă bravă, iubită și bogată, am^ă scăpă de t^ote neajunsurile, și aș put^e să trăiesc o b^etr^ănețe veselă și aș leg^ănă niște nepoți în brațele mele.

Editha căd^u în genunchi lângă ea și-și ascunse obrazi în mânil^e sale.

— O! mamă, mamă, nu pot s^e-ți aduc altă jertfă? Rogu-te, cruță-me de asta!

— Dar ai căp^etă un bărbat escelent, care te iub^eșce mult.

— Dar eu nu iubesc pe nime. Nici nu s^unt n^ăs-

cută pentru viața conjugală. O, mamă, cum aş pute să fericesc pe cineva?

— Lasă asta 'n grigea lui; el cugetă, că e destulă fericire să te pôtă avé.

— Dar eu me tem.

— Asta va trece, decă te vei deprinde.

— Oh, dar aibi milă de mine, mamă!

— Aibi tu milă de mine, Editho!

Tinera copilă își frângea mâinile și ڊise cu ochi în lacrimi:

— În tótă viața mi-am dorit pacea mănăstirii, dar mai ales în timpul din urmă atât de mult, atât de mult.

— Fetele nu știu ce e bine pentru ele.

— Ah! decă tu ai cunoșce mai bine inima mea păcătôsă!

— Atunci ț-aș ڊice, că nu ești vrednică să fii mîreșă ceriului.

Editha plângea.

— Eu ț-am fost totdeuna fiică ascultătoare; numai de asta-data nu pretinde dela mine supunere!

— Chiar de asta-dată o poftesc.

— Nu pot, — nu pot.

— Nu fii neburnă, Editho. Eu numai atâta vreau, să me ierți a îngriji de fericirea ta. Și tu te păzești, par că ar fi mórtea ta.

— Va și fi aceea, mamă.

— Taci, că nici nu știu ce vorbești! Nu uită, că decă nu vei primi de bărbat pe acela, pe care ț-i'am ales, ești o fiică lipsită de iubire, care ț-ai uitat de datorie, și care îți espuni mama la o bêtânețe miseră, singuratică și nemângântă! Acuma te du!

Editha mai voiă să ڊică ceva; dar mamă sa i făcú semn cu mâna să iasă.

Catedrala eră indesuită de ómeni; sórele strălucia prin sticlele colorate ale fereștilor și sunetele moi ale organei se perdurá la 'nălțimea boltiturilor. Cât de sərbătoreșce a sunat vocea episcopului când a întreat, decă Raoul este vrednic pentru primirea sacramentului? Ce vedere frumoasă a fost aceea, când omul bêtân își puse mâinile pe capul tinerului și o lată rađă de sóre revêrsá lumină asupra lui Raoul! Acuma dênșul poria ornatul preoțesc și mâinile-i se unserá cu oleiul sfânt, ca tot ce va atinge, să fie sfințit. Acuma eră iertat să slugescă și el liturgie. Când s'a întors, redicând în sus potirul, în tótă mulțimea nu vedú decát pe Editha, a cărei ochi erau ficsați spre dênșul.

În momentul în care privirile lor se 'ntelniră, tinera copilă se cutremurá și căđú fără simțire pe piétră.

Fața lui Raoul se 'ntunecá și când o 'ntórse ierăș spre altar, suferința într'atâta o denaturá, încát părea o față de martir.

Tassilo ajută copila lipsită de simțire să se ridice, dar după ce ea fu dusă din biserică, el nu o petrecú acasă, căci ochii Berthaldei erau ficsați spre el.

Tassilo scrisé părintelui seu, că nu simte vr'o atragere deosebită pentru Berthalda; dar a găsit o copilă, care i place mult mai bine, dar aceea e sêracă. El primi respunsul, că amorul va urmă în căsătorie; e fôrte de dorit să-și ia de soție o moștenitoare bogată; și pân'acum a stêrnit mirare, că n'a făcut acêsta.

Tassilo suspină. Cugetă la portarea Editheii manifestată la tótă ocasiunea, și mai ales în timpul din urmă dênșu deveni atât de caprițiosă, încát nimene nu putea să trăiescă în pace cu ea. Chiar și bunica sa ajunsé a fi nerăbdătoare și câte odată ea primia dela nepóta sa niște respunsuri atât de necălite, încát trebuia să tacă, spre a-și păstrá autoritatea.

— Nu ești înțeléptă, iubita mea copilă, — ڊise ea, — astfel nu se căștigă nici o inimă bărbătescă.

Pune scăluș limbei tale! Recunosc în tine niște inclinări moștenite dela mumă-ta, care adese-ori îmi respundeá așa, decă voiam s'o opresca marginea prepaștiei, unde totuș a căđut têrênd cu sine și pe fiul meu.

— Mai de grabă am moștenit dela tine limba ascuțită, bunică.

— Cu deosebirea, că tu nici odată n'ai învățat s'o înfrênezi.

— Nimene nu m'a 'nvêțat acêsta.

— Căci în genere ești nemoderabilă.

— Și eu puteam să deviu înfrênabilă, de cumva nu me aflai totdeuna plăcută și bună și 'ncântătoare, până când devenii ceea ce sânt, până când respinsei și spăriai pe ómeni, până când ajunséi atât de nefericită, ca nici un om până la mine.

— Taci! — strigá bunica.

— Ba, nu voi tăcé; vreau să vorbesc. Decă eram atât de necrescută, încát nici un om nu me putea suferi, tu-mi ڊiceai: dênșu-i încântătoare. Me ațitai totdeuna să ڊic și mai mult. Tu m'ai învățat să rid de ómeni; m'ai sărutat, când meritam bătaie și ai pedepșit pe Raoul când eu eram de vină. Acuma tot binele e omorit în mine și nu cunosc alta decát pașiunea mea proprie, ardentă, pe care n'o pot stăpâni, să fie 'n joc chiar și viața și fericirea mea. Ar fi trebuit să me bați, bunico.

— Și astăđi poți să-ți fac aceea! — ڊise bêtрана cu privire fulgerătoare și cu buze tremurânde și redicându-și mâna sus, dete nepótei sale o palmă, încát aceea vedú schintei înaintea sa și cele patru degete lăsară ca urmă niște trăsuri albe pe fața ei.

Berthalda stêțú câteva mominte ca împetrită; apoi fugi din odaie, trêntind ușa, se 'nehise 'n camera sa, dăđú cu capul de părete, apoi făcú cu fôrfecile rane mari în brațul seu și gândi să se omóre. Dar atunci i plesni prin minte, că în cazul acesta Tassilo de bună sémă va luá de soție pe Editha, dar aceea nu eră iertat să se întempe.

El vini încă 'n după miéđăđia aceea, dar eră fôrte tăcut și trist. Berthalda își dăđú tótă ostenela, să fie amabilă și veselă și a-l face să glumescă séu să convorbescă; ea voiă să vedá numai un suris pe buzele lui, dar însedar; el nu suridea, dedea niște respunsuri scurte și confuse și amabilitatea ei i păreau îngreunătoare.

În aceeaș đi vini acasă și Raoul, antăia órá după un timp mai îndelungat. Și el eră serios și părea fôrte suferind; ڊicea, că pré s'a întăritat. El ședea obosit în scaun și mâinile sale straveđii zăceau pe brățarele aceleuia. În odaie eră o neplăcere nendemánatică, care nu 'ncetá de fel nici atunci când intrá bunica și dete Berthaldei în ton rece niște ordini. Berthalda le implini, fără să contradică, ceea ce produse mirare în Tassilo.

(Va urmă.)

Castelul Peleș.

Dedicată M. M. L. L. Regelui și Reginei României.

Intr'o vale rêcorosă,
De sub cóma cea pletosă
A Carpaților bêtâni;
Unde 'n timpi de încercare,
Eră locul de scăpare
Al străbunilor români.

Printre brađi cu fruntea verde,
Ce prin nuori vêrful și-l pierde,
Pe un mândru dulce plaiu;

Unde florile îmbătă,
Unde aura curată
Sufală dulce ca în raiu.

Și zefirul nebunatic
Și cu Peleşul sburdalnic
Salt ca doi copii în joc,
Ș'amândoi urmând o cale,
Cobor iute mândra vale,
Murmurând din loc în loc.

Unul sboră printre frunze,
Depuind p'ale lor buze
Răcorosu-i sărutat,
Cel-alt printre pietricele
Sărutând la floricele
Fuge, fuge nencetat.

Și în fuga lui sgobie,
C'a juneței nebunie
Neținut de nici un frâu
Tot sărind din stâncă 'n stâncă,
Până 'n valea cea adâncă
Face sgomot ca un riu.

Și 'n ast loc de poezie
Se înalță cu mândrie
Un castel fermecător,
Bogat ca o nestimată,
Frumos ca ziua curată,
Plăcut ca cântul d'amor.

Peleş! modestul teu nume,
Glorios să fie 'n lume.
Și în secolii tu să fii
Un asil de fericire,
De virtute, de mărire,
De plăceri și bucurii.

Și în brațele-ți mărețe,
Dulce cuib de tinerețe
Și al inimei liman,
Să găsească 'n veci în tine
Cea mai dulce 'ntre Regine,
Și vităzu-i căpitan!

N. T. Orașan.

Mărtinii.

— Un cult al zeului Marte. —

Mărtinii se serbeză din partea poporului român 40 de zile înainte și 40 de zile după Crăciun. Mărtinii, precum se vede și din numire (în multorar), sunt mai mulți, căci se serbeză trei Mărtini, trei zile una după alta, 40 de zile înainte, și tot astfel 40 de zile după Crăciun. Mărtinii se serbeză contra lupilor, spre a fi ferite și scutite de stricăciune prin lupi turmele, și în genere vitele omenilor, dar chiar și omenii. Sub timpul serbării Mărtinilor, pécurararii nu scot oile în câmp spre pășunire; în ziua primă a Mărtinilor postesc pécurararii, și tot atunci fac mai multe ceremonii asupra oilor spre a fi ferite de lupi.

Din instituțiunea acésta a Mărtinilor se adevăreșce apriat, cumcă Mărtinii se referesc la un cult de sóre, căci la Crăciun, respective la „Dies natalis solis invicti“, va să dică: la ziua nașcerii sórelui neinvins, când începe sórele a creșce, cade și „Colinda“ noastră, care este un cult de sóre și are o însemnătate astro-

nomică și călindarică. Sórele stă la mijloc, și înaintea lui 40 de zile purced Mărtinii, apoi după el 40 de zile urméză tot Mărtinii. Se vede cumcă Mărtinii sânt ca niște privighetori (vigilii, străjari) puși spre păzirea sórelui, neconținut mergând înaintea sa și urmând după el.

Mărtinii își trag originea dela Marte, zeul Romanilor vechi, și forméză un cult al acestui Zeu. Până mai deună-zi a fost, și a parte este încă mitologia vechilor Romani trăctată vitregeșce din partea șciinței, creșendu-se, cumcă cultul Zeilor este imprumutat dela Greci. Zeul „Marte“ se credea a fi un „Zeu de bătaie“ și de aci încolo pace. Dar mitologia compărătivă a timpului din urmă ne demustră, cumcă „Marte“ este cel mai vechiu și mai de frunte Zeu al comuniunilor italice, și cumcă a fost tot de odată și „Zeu de lumină“ (Lichtgott germ.) și Zeu de sóre (Sonnengott germ.), chiar ca Apolo al Grecilor. Roscher: „Studien zur vergleichenden Mythologie der Griechen und Römer“, Leipzig 1873 I. p. 16—19 trăgând o paralelă (aseménare) între Apolo și Marte demustră neresturnaver: 1) cumcă Apolo și Marte sânt Zei de sóre (Sonnengötter germ.), 2) cumcă Apolo și Marte sânt Zeii anului, anutimpurilor și a lunilor, 3) cumcă Apolo și Marte sânt Zei de primăveră, 4) cumcă Apolo și Marte sânt Zeii oraculilor, 5) cumcă Apolo și Marte sânt Zeii de bătaie, 6) cumcă Apolo și Marte sânt patronii, întemeiătorii și conducătorii gintelor și a orașelor, 7) cumcă Apolo și Marte sânt Zeii colonisățiunii și 8) cumcă Apolo și Marte au simbóle și predicate comune, asemenea unul altuia.

În speție însă demustră Roscher, cumcă caracterul lui Marte ca zeu de lumină și de sóre, este identic cu acel alui Apolo, și acésta este pentru tema noastră de o însemnătate decidătoare. Anume documentéză Roscher, că atributul lui Apolo a fost lyk-eios, lyk-ios, lyk-aios, lyk-egenis, cari tóte-și trag originea dela „lyk“ adeca: a lumină. Apolo lykios seu likeios a fost cultivat în Argos, Sikyon și Atena. După legendele templelor (bisericilor) a acestor orașe, au derivat Grecii predicatul acesta a lui Apolo dela „lykos“ adeca „lup“. Va să dică „Apolo lykeos“ însemnă atăta cât pe româneșce „Apolo lup“. — Asemene și zeul Marte al vechilor Romani a purtat predicatul (cunumele) de leuc-etius seu louc-etius, lucetius. Dar trebuie să fie esistat și un „Mars-lucinus“, pentru aseménare cu „Juno lucina“ care pórtă numele și de „Juno lucetia“; tot astfel vine înainte și „Diana lucina“. * „Lucetius“ și „Lucinus“ purced din aceeași rădăcină „luc“ (luce) lă-tinesc. Apoi tot Roscher p. 88 arétă, cumcă precum Apolo așa și Marte au identice simbóle, căci amândurora e consacrat „lupul“. O statuă a zeului Marte în Roma la „Via Appia“ stă între lupi aședată. Licofron (Lykofron) numeșce pe zeul Marte al Samniților de un „lup armat“. Ba ce este mai mult „lupul“ este legat de zeul Marte așa de strêns, încât numirea de lupus martius seu martialis a remas numirea sa nedespărțită de el. Tot astfel a fost „lupul“ consacrat și lui Apolo, și pentru acésta se și află lângă statuetele sale aședăți lupi de metal tornați, ba ce este mai mult, lui Apolo s'au jertfit și lupi.

Causa pentru care au adus popórele vechi „lupul“ în legătură cu Apolo, cu Marte și cu alți Zei (precum vom vedé mai în jos) este aceea, fiind că popórele vechi au ținut și socotit pe lup a fi simbol de lumină (Lichtsymbol germ.), și acésta precum se vede din acel

* Preller: Römische Mythologie, Berlin 1858 p. 242, 243 și Roscher: Vergleichende Mythologie der Griechen und Römer, Leipzig 1873 I. p. 19.

Bucuriile tómnai.

motiv, fiind că ochii lupului lucesc ca lumina și din ei es niște rațe de lumină pătrunzătoare, precum măturisește și Pliniu : Istoria naturală XI, 37, 35. Despre „lup“ și semnificarea sa mitologică, veți Nork : Etym. symb. mythol. Real-Wörterbuch. Stuttgart 1845 tom. 4 p. 460 sub „Wolf“. Apoi Nork : Festkalender, Stuttgart 1847 p. 11, în urmă Nork : Mythologie der Völkern, Stuttgart 1848 p. 371.

Nork : Mythologie des alten und neuen Testaments, Stuttgart 1842, tom. I p. 403, apoi Nork : Festkalender, Stuttgart 1847 p. 371 și 372 arată, cumcă ȕeul Marte vine înainte pe vasele de cenușe etrusice (etrurische AschengefäÙe) făcut cu cap de lup. Tot în acest loc citat încă documentează Nork, cumcă ȕeul Marte, ca regeant a lunii lui martie, sub forma de lup mănâncă pe berbece, va să ȕică pe constelaȕiunea astfel numită, care pe timpul acela apune eliacatice. Veȕi și cele ce am scris despre „ȕiurca“, „Bresaia“, „Cerbuȕiu“, „Văsilca“ etc. în tractatul despre „colinda“ în cãlindariul meu de pe anul 1882.

Dar „Mărtinii“ noștri, sërbaȕi contra lupilor, a fi un cult a ȕeului Marte, se adevereșce și din acea împrejurare, cumcă tot a noi Români se serbeză contra lupilor și „Lucinu-l“ în 18 octombrie, pe ȕiua sântului evangelist „Luca“; poporul român însă nu ȕice că serbeză pe „Lucu“ contra lupilor, ci el serbeză „Lucinu-l“, și acesta formulă este de cea mai mare însemnătate pentru origina „Lucinului“ și pentru cultul „Mărtinilor“. Licinu-l nu este altă ceva decât predicatul ȕeului Marte, adeca „Mars lucinus“ precum vedurăm mai sus. Pe a locurea se serbeză doi „Lucini“ unul 3 séu 4 ȕile înainte de Vinerea mare (Parascheva) și al doilea 4 ȕile după aceasta sërbatore, care împrejurare încă mai rădică însemnătatea și vechitatea „Lucinilor“.

Mărtinii un cult de sóre al ȕeului Marte, dela care și trag numirea. Din cele până aci spuse se vede lãmurit, cumcă cultul Mărtinilor este un cult de sóre. Dar mai vèrtos se adevereșce acesta din acea împrejurare, fiind că sórele e aședat la mijloc între Mărtini, și astfel formeză punctul cardinal al Mărtinilor. Mai sus arëtarãm, cumcă 40 de ȕile înainte de Crãciun, adeca înainte de : Dies natalis solis invicti (ȕiua nașcerei sóreului neinvins) al vechilor Romani cad trei Mărtini și 40 de ȕile după Crãciun ierã cad și se serbeză 3 Mărtini, drept aceste Mărtinii din urmă cad totdeuna pe 1, 2 și 3 februarie cãlindariul julian, și 13, 14 și 15 februarie cãl. gregorian. Faȕa cu acesta avem de însemnat, cumcă tot pe acest timp adeca pe 15 februarie cãl. gregorian, cade și sërbatoreã „Lupercalia“ a vechilor Romani, sërbatã întru onóreã ȕeului Marte. — „Lupercus“ (i. q. Lupus sc. Deus lupinus, qui et lupos arceat) este un predicat a „ȕeului de luminã“ (lykos gr.) Marte, care după plãcere : mănã lupii la turme, și-i abate dela turme. ȕeul Marte, pe care l'au format Etruscii cu cap de lup (Swenk etym. Andeut. p. 318) au avut de fii pe Romulus și Remus, pe cari i-au lãptat o lupocã; și de aci se vede cumcă lupul stã într'o nepreruptã legãturã cu ȕeul Marte. De după aceste, se adevereșce cumcă și sërbatoreã „Lupercalia“ a fost cõnsãcratã ȕeului „Marte lupin“ séu „lupercu“ (Faunus a fost Mars silvanus.)

Causa pentru ce serbezã Români trei Mărtini, trei ȕile una după alta, se aflã ierã a fi întemeiatã în mitologia greco-romanã, pentru cã existã trei ȕei cu predicatul de „lup“, și anume : 1) Jupiter (Zeus) lykaios, 2) Apolo lykaios și 3) Mars lykaios, va să ȕică Jupiter, Apolo și Marte lucinus séu lupinus. Dar și numarul de „trei“ este numer mistic în credinȕa tuturor popórelor.

Și acea împrejurare e de mare însemnătate,

cumcă pe Mărtinii de tómnã, cari se sërbezã trei și patru la numer 40 de ȕile înainte de Crãciun (veȕi partea calendaristicã), anume pe Mărtinul cel de mijloc, numit și Mărtinul cel mare, cade totdeuna și „ȕiua lupului“. Aci încă este bătãtor la ochi, cumcă „ȕiua lupului“ cade totdeuna pe Ioan gura de aur, aceea ce și are încă însemnătatea sa. Apoi însemnătatea acesta se mãreșce și prin acea împrejurare, cumcă Mărtinii cei ce se serbezã 40 de ȕile după Crãciun și anume pe „Mărtinul“ din mijloc dintre cei trei, cade și „ȕiua ursului“. Acesta cade deci totdeuna pe sërbatoreã „Întimpinarea Domnului“, când se serbezã și „Mărtinul cel mare“. Ursul aci în legãturã este de mare însemnătate, cãci Români supranumesc pe urs cu numele de „Martín“. Astfel în tóte poveștile lor despre urs, și tot așã îl numesc și cãlëtorii cu ursul giucãtor. Când strigã acești pe urs ȕic : Sãri Mărtine, sãri etc. hai Mărtine, hai etc. — Ursul după credinȕa poporului român, dórme în grota (peștera) sa somnul iernei, adeca zace peste iernã ca și amorȕit, și deșteptãndu-se într' aceea când și când, spre a se nutri, suges grãsimea din labele sale. Se crede apoi cumcă la ȕiua ursului deșteptãndu-se ursul, iese din grota sa între 9—10 ore, înainte de amieȕi și giocã giur în pregiur (ca într'o arie) prin néua dinaintea grotei sale desfëtãndu-se. Decã este senin și și vede ursul umbra sa, ierã se bagã în grotã și mai dórme încă șese sèptemãni, prevestind prin acesta cã atãta mai are să ținã iernã; ierã decã nu și vede umbra, cãci este nourishte, atunci remãne ursul afarã, cãci se va frãnge iernã și va fi timp frumos, adeca va înprimãveri. De aci se vede lãmurit, cã ursul după acesta credinȕã a poporului este un oracul, un prevestitor de timp.

Din mitologiile și credinȕele popórelor vechi apoi șcim, cumcă ursul asemenea lupului este simbolul „ȕeilor de sóre și de luminã“, ba este și atributul lor. ȕeul „Dionis“ (Bachus) cã reprezentãtor de sóre, zace peste iernã în grota (peștera) sa, și amorȕit dórme somnul iernei, asemenea și Zeus (Iupiter) petrece peste iernã în grotã legat de demonii iernei, până ce Mercuriu (Hermes) purtãtor de berbece (kriophoros) și întorcãtor séu fãcãtor de timp (strophaios) în constelaȕiunea „berbecelui“, adeca în timpul de primãverã, îl mântueșce de legãturile sale, și astfel, scãpãnd Zeus ierã începe dominiul seu, ca ȕeu de luminã și de sóre Nork : Etymol. symbol. mythologisches Real-Wörterbuch, Stuttgart 1843 tom. I. p. 112). Una mare parte a ȕeilor de sóre pe timpul de iernã, când perd dominiul și sânt urgisiȕi a petrece în iad, séu în grote întunecóse, ni se represintã în pele de urs séu strãmutãți în urși (Nork : Etymol. symbol. mythol. Real-Wörterbuch t. 4 p. 15, 16, 179 și 236, apoi t. 3 p. 142, în urmă t. 2 p. 29).

Dar cumcă „ȕiua ursului“ séu „sërbatoreã ursului“ este un cult al ȕeilor de sóre, se adevereșce și din acea credinȕã a poporului român : fiind cã ursul când ese din grota sa, atunci giocã giur în pregiur, ca într'o arie dinaintea grotei sale. Acesta nu este nimic alta decât percurgerea giur împregiur prin zodiac a sóreului personificat ca ȕeu; nu este nimic altã decât o „colindare“ precum am arëtat în tractatul despre „Colinda“ din cãlindarul din 1882.

Pe ȕiua primã a „Mărtinilor“ cade după cãlindar „Trifon“ pe care-l respunde poporul român „Trifoniu“, și acesta nu póte fi alt-ceva decât „Trofoniu“ din mitologia greco-romanã. Este predicatul lui „Hermes și Zeus chthonios“, va să ȕică : a lui Hermes și Zeus subpãmèntesc (din grotã, peșterã). Trophonios a avut și un oracul într'o peșterã, aceea ce demustrã pe deplin pe ursul nostru, care eșind din grotã prevesteșce starea și decurgerea timpului. Nork : Festkalender, Stutt-

gart 1847 pag. 566 arătă, cumcă Iupiter capitolinul, în somnul seu de iernă, a fost numit Zeus Trophonius. Veđi Nork : Etyrn. symb. mythol. Real-Wörterbuch t. 4 p. 397 sub „Trophonius“, și t. I p. 196 sub „Bär“. Veđi și Rink : Religion der Hellenen, Zürich 1255 t. 2 p. 198, 202, 333, 443 și 444.

Nork : Etymol. symb. mythol. Real-Wörterbuch t. 4 p. 216, apoi Nork : Mythologie der Volkssagen, Stuttgart 1848 p. 371 și 372, în urmă ieră Nork : Festkalender p. XII, p. 11, 683, 684, 677 și 679 adevereșce : cumcă „Sântul Mărtin“ își trage numele seu dela ȕeul Marte.

Deci în resumare încheiăm : cumcă „Mărtinii“ noștri serbați contra lupilor, sânt un cult fórte vechiu al ȕeului Marte, cumcă „Lucinul“ séu „Lucinii“ serbați ieră contra lupilor nu sânt altă ce, decât Mars (Marte) Iupiter și Apollo lucinus, ai vechilor Romani, cumcă „Dia ursului“ séu „Sərbătorea ursului“ care cade în mijlocul celor trei Mărtini serbați 40 ȕile după Crăciun, încă se referéză tot la acel cult de sóre a ȕeului Marte, cumcă serbarea Mărtinilor 40 de ȕile după Crăciun contra lupilor este asemenea cu „Lupercalia“ vechilor Romani, și în urmă, cumcă chiar numirea de „Mărtini“ provine dela lătinescul : Mars-martis-martinus.

Simeone Manguica.

L a G r i z i l d a .

(Vėduvă, tinėră și frumósă creolă.)

Lucești singură ca stėua pe o nópte 'ntunecósă,
Focul teu aprinde multe înimi tinere și dulci,
Mulți sânt care crud oftéză sub ferėsta-ți lumiósă,
Pe când în alcovu-ți trėză mai stai... sufl... și te culci!

Apoi una câte una dispar umbrele pe stradă...
Colo vėd pe Janos vechiul vorbitor și om deștept,
Ici pe un bastard ce șeie milióne dulci se ródă,
Dincolo pe-un tinėr sdravėn, din provincii, cu pas drept.

Ah! atâte pėpturi calde gem sub ochiu-ți de bălaur,
Ca robite le pleci tóte cu 'n cuvėnt, la al teu p' ;
Admir faima ta și încă chipu-ți ae creol séu maur,
Și mai mult aș vrė de-aprópe s'admir gingașul teu glas.

Tu ce ai atăta farmec, grații, spirit, frumuseță,
Și minuni făcėnd din ele, smintești ómenii cumiști;
Eu ce sânt poet și versuri scriu pe-aripi de tinerėță,
Vreu se stau pe vecnicie cu smintitele ființi...

Sânt smintit, o șcu pré bine când visez visuri de-aceste;
Nu pot, nu am dreptul încă nici smintit macar se fiu,
De departe te-admir numai ca pe-o ȕină din poveste,
În a mele negre gânduri și cu dorul vecnic viu!...

Vai! nu am decât o liră și tu n'ai simțiri umane...
Inima-ți e o pungă mare și în ea încape mult...
Aș vrė lira-mi se se schimbe în mii lire... otomane
Sė tot torn întrėnsa și bătėnd se n'o ascult!...

Petru V. Grigoriu.

Suveniri și notițe de călėtorie.

(În Transilvania, România și Dobrogea.)

(Urmare.)

Dela fundarea acestei mănăstiri până astădi a avut 13 stariți, după cum urmėză : 1) Nicodin ; 2) Dionisie (acesta a fost grec și s'a introdus silniceșce în

mănăstire, a fost om năprasnic și de Dȕeu netemėtor ; a stricat aședemintele și tocmelele fundatorului, a prėpădit mănăstirea de tot ce a avut, încat n'a ramas nica mănăstirei. Acesta a economisat numai în favorul seu și a celora ce l'au tolerat) ; 3) Mitrofan ; 4) Partenie ; 5) Nifon ; 6) Visarion ; 7) Isidor ; 8) Damascen ; 9) Iustin ; 10) Ioasaf ; 11) Paisie ; 12) Onufrie și cel actual 13) Germano.

Dar mai importantă este epoca actualității în care autorul espune pe larg rolul și însėmnătatea Sinaiei de astădi.

Astădi sub numirea de Sinaia nu se înțelege, numai mănăstirea Sinaia, ci tóți munții Buceciu, cari sânt de cea mai încantătore frumsețe naturală din tótă România și cari au făcut ca în persóna Majestăților Lor, Regele și Regina României, se devină capitală de véră a țerii, în persóna guvernului României se capete mai multe prerogative, în persóna Eforiei Spitalelor civile din București se impună multe sacrificii pentru dotarea acestui loc și în fine în persóna notabililor țerii au reușit ca se-i facă a-și depune obolul lor pentru ca Sinaia, locul de predilecțiune al Românilor, se devină demn de locuitorii acestei țeri.

Munții Buceci sânt compuși din mai mulți munți. Puși înaintea garei drumului de fer, ce duce dela Ploiești spre Predeal, și care este gara stațiunii Sinaia și așeȕați cu fața spre cursul riului Prahova, avem în față și în dosul nostru curentul apei, ce se escurge dela Mėdă-nópte spre Mėdă-ȕi, în stंगा noastră și spre resăritul sórelui avem muntele Piscul cānelui, care represintând forma unui triunghiu, este până în vėrf acoperit de pădure tineră și frumósă, ier la drepta noastră și apusul sórelui, avem muntele Furnica, care în vechime s'a numit Molomoș, delul stului Nicolau, ier dela M. Cantacuzėn numit Sinaia pe carele s'a intronat pietatea sachastrilor români ai seculilor, pe care ș'a realizat M. C. votul fundând mănăstirea și pe care Eforia spitalelor civile din București a făcut ca Sinaia, de altă-dată loc selbatic și plin de nesiguranță și pericole, se devină astădi loc de distracțiune, de abstractiune și admirațiune pentru ori ce fel de ómeni.

Dar Sinaia mai cuprinde încă afară de acesti doi munți în un rėnd cu Piscul cānelui spre mėdă-nópte un periu numit Valea rea, care desparte Piscul cānelui de muntele Cumpet. Spre apus și mėdă-nópte dela Furnica avem munții Pėtra arsă și Jėpii, ce se despart de Furnica prin riul Peleș, ce se vėrsă ca și Valea rea tot în Prahova vis-à-vis de Valea rea. Aceștia sânt munții și localitățile ce compun pe Sinaia de astădi cari abundéză în puritate și sublimitate naturală.

Cel mai vechiu proprietar din Sinaia este Eforia spitalelor civile din București, la care aparține muntele Furnica ; familia Bibescu posedă muntele Piscul cānelui, ieră familia Crețulescu muntele Cumpet. Cei mai noi proprietari sânt : Regele și Regina Românilor cari posed Pėtra arsă și Jėpii.

Este interesant capitolul ce tractėză despre rolul Majestăților Lor față cu Sinaia.

XLVI.

Sinaia a fost menită ca se se onoreze cu meritul de a adăposti și a delectă idealele cele mai înnalte ale Românilor pe Regele și Regina, pe conducătorul Românilor la vechia glorie românescă și pe protectórea Românismului, pe Prodromii civilizațiunii și a progresării Românilor.

Regele conduce din Sinaia în timpul verei statul român pe calea progresului și a civilizațiunii și în limitele constituțiunii realizéză tot ce este binefăcător și folositor națiunii.

Regina își are timpul Țilei împărțit după anumită programă, care poate să fie cunoscută din regulata ei efectuare până și de către oamenii cei mai puțin reflectători. În orele acestei programe de ocupațiune se pot distinge ore fixe, zilnic regulate, și destinate pentru cultivarea artelor frumoase ale Românilor. Acesta se poate cunoaște și de pe persoanele ce încungură pe Majestatea Sa. Aici vede omul persoane, cari se ocupă cu studiile etnografice ale Românilor, cu datinele și costumurile Românilor, cu peisajele naturei României și cu cea mai mare bunavoință, precum și cu o simplitate de admirat sunt primiți toți oamenii, cari aduc Majestății Sale buna novelă, că s'a ocupat de cutare ramură din cultura sau istoria Românilor. Sinaia, sub impulsuinea M. S. a Reginei are să devină în curând un focar al literelor și al artelor române. Șcim în modul cel mai pozitiv, că se lucrează la un Album de toate peisajele mai frumoase ale țerei cu note istorice ale localității ce le încungură. Acesta cu scopul de a face pe Români să știe apretia avutul țerei lor și pe străini de a pune în pozițiune ca să cunoască, că la Dunarea de jos, pe malul stâng al ei, se află o țară frumoasă, încântătoare și cu meritul de a desvoltă în om gustul frumosului. Tot în Sinaia și sub direcțiunea M. S. Reginei, țesăturile și costumurile românești au primit o impulsuinea minunată. Aici numai țeranca română dela Rucăr, Argeș, Neamț etc. poate să vedă pe descendenta mamei lui Ștefan cel mare, pe Dâmnă țerei sale investimentată în costumurile diferitelor porturi românești. De aici și din partea M. S. a Reginei de acum au să se premieze Românele, din acărur minte va eși costumele cel mai frumoase și din degetele lor țesăturile cele mai fine.

Ori cine a vedut viața unui suveran al Europei, cunoaște că în îngrijire se pune, pentru ca viața lui să fie asigurată și izolată de popor. Câte cercetări prealabile și zilnice? Câte reguli de conduită în relațiunile oamenilor cu suveranii lor? Câți polițai marcați și degisați furnică în giurul locuinței unui suveran al Europei civilizate? La Sinaia nimic din toate aceste.

În timp de veră, până la terminarea palatului regal, M. Lor ocupă casele mănăstirii Sinaia destinate pentru archondarie, și vre-o câteva chilii de ale părinților mănăstirii. Acesta ocupație a chiliilor se face fără cercetări prealabile ale localurilor și fără de îngrijire specială și asigurătoare persoanelor suverane. Chiliele părinților pentru timp de veră se mobilază și apoi trec în posesiunea M. Lor și suitelor resp și după aceea ier se întorc vechilor posesori. Acesta schimbare se face totdeauna de câte ori M. Lor își stramută reședința la Sinaia.

Acă o particularitate la reședința regală din Sinaia. Alături cu camera de dormit a Suveranilor locuiesc doi oameni din popor, doi monachi, un lucru ce nu cred să se afle la vre-un suveran din lume.

Gardele de onore ce se ved în fie-care și la Suveranii Românilor în Sinaia au cu totul alt rol decât gardele altor Suverani, au singur numai rolul de a servi de garde de onore cu misiunea de a salută cu respect și cu iubire pe suveranii poporului român, și dispensate de a slugi de păzitori, pentru că pazitorii adevărați ai M. Lor este întreg poporul. Apoi ce păzitori mai buni și mai siguri s'ar pute afla?

Un lucru neșitat la străini este preumblarea zilnică ale Maj. Lor prin munții Sinaia fără păzitori. De multe ori veți pe Maj. Sa Regele mergând pe jos chiar singur, fără adjutantul de serviciu până la casa de vânătoare și cascadă. Acesta casă de lemn se află pe muntele Pătra-arsă, în stil elvețian, mobilată cu mobile de artă sculptate în lemn, piatră și marmoră. La dreapta

acestei case se află o cascadă, operă de artă, făcută cu o parte din apa riului Peleş.

Tot în casa de vânătoare se află și atelierul de lucru a M. Sale Reginei, unde merge pe jos însoțită de una sau două dâmnă de onore sau de dâmnă Doris Hit, care este aleasă a se ocupa de artele frumoase ale Românilor, de desemnarea costumelor naționale, de pet-sagele mai însemnate ale țerei.

Chiar în veră anului 1881 a fost trimisă această dâmnă de către M. S. Regina de a călători prin Oltenia, pentru a culege datele necesare și pentru a desemna peisajele cu localitățile de distincțiune. Ce contrast între viața acestor suverani și a acelor cari sunt condamnați să trăiească sub pază și să ducă o viață artificială.

Dară mai mult.

Suveranii Românilor se distrag pe platoul din fața reședinței de veră împreună cu poporul lor. Militarii din corpul de gardă, flacăii și fetele din satele vecine se adună pe acest platou și aici în prezența Majestăților Lor desfășură hora românească sub influința tonurilor de vioară și a cozei, mânuite de către militari sau de către săteni. Aici este momentul suprem când poporul românesc gustă din bunătatea și iubirea Suveranilor lui și când el vede înaintea sa un Domnitor și o Dâmnă, care dau prețul cel mai mare tuturor fenomenelor vieții populare. Militarul se animază de sonurile instrumentelor musicale ale poporului, și de multe ori în cursul jocului se vede alături cu oficerul seu. Flacăii satelor în această petrecere se deprind a simți, că viața nu este numai o dâtorie, ier boerii ce une ori se prind la hora, le arată că Maj. Lor aprețiează și iubesc pe toți cetățenii în o formă. Fetele cele de mai multe ori în hora cu dâmnăle de onore, se deprind a cunoaște, că distincțiunea socială la Români constă numai în meritele personale ale fie-cărui, și că fie-care fetă, devenind odată mamă, este datoră să desvolteze în copilașii sei toate facultățile lui pentru ca odată meritând, să potă deveni și ministru a lui Carol I.

Bătrânii, părinții flacăilor și ai fetelor, judecând mai mult, sunt aceia cari admiră bunătatea Suveranilor Lor. Ei nu-și cred ochilor vedând înaintea lor pe Regele și Regina țerei lor Bătrânii cei mai mulți au auzit dela părinții lor modul cum se portă Domnitorul fanariot cu țerănimea, și mult timp li-a tremurat inima de frică, ca nu cumva acesta bunătate și iubire din partea mai marilor lor să fie o cursă. Acum însă, după ce horele dela Sinaia s'au repetat în toți anii, și după ce țerantul român a avut ocașiunea, ca de mai multe ori pe veră să aprețieze bunătatea și iubirea suveranilor pentru popor, el a devenit încredător și atât el cât și copiii lui în toate hainele lor de sârbătoare alergă la petrecerea ce li oferă bunătatea domnăscă.

Românul are un simț natural foarte desvoltat și el se sacrifică pe sine însuși pentru persoana, ce-i oferă cea mai mică considerațiune. Iecă cuvântul, pentru care la Plevna țerantul român s'a luptat cu atâta devotament, și lucrurile au avut succesul știut, numai pentru că țerantul a fost considerat mai de timpuriu de bunii și iubitorii lui Suverani.

Între edificiile cele mai frumoase ce împodobesc Sinaia am amintit mai sus: Casa de vânătoare a M. Lor a Suveranilor, în care se lucrează la Albumul peisajelor României, în care se reflectează și se combină moda română a vestmintelor Dâmnălor române, care în timpul iernei au a străluci prin salonele capitalei și ale altor orașe române. De aici țeranca română își primește regulile, după cari ea își completează în frumsețe costumele seu; în această casă se cultivă artele frumoase ale Românilor.

Alt edificiu, carele are să devină cel mai pompos, este palatul regal, început la 1875 și carele este aproape a se termina. Acesta are să servescă de reședință de văr și este situat pe o redicatură a muntelui Pétra-arsă și cuprinde un spaț de 2500 m. □. Acest mare edificiu represintă, prin combinațiunile liniilor cel compun, stilul arhitectonic și ornamental al Elvețianilor cu înclinațiune către stilul gotic reformat. Are formatul unui patrulateral unde laturea sudică este deschisă. Are 2 etagiuri cu 72 încăperi, și anume 4 saloane și 68 camere cu coridorele, antreurile și scările necesare.

După ce Suveranul țerei ș'a făcut din Sinaia reședința sa de văr, guvernul, Eforia spitalelor civile și în urmă boerimea, n'au lipsit și nu lipsește a da tot sucursul ca Sinaia să devină cel mai simpatic, cel mai cautat loc de distragere pentru întrégă Românie. Astfel Sinaia favorită de o poziție romantică de comunicațiuni atât cu țera și în special cu capitala cât și cu occidentul prin șoseua și calea ferată ce împreună Bucureștii cu Brașovul, peste scurt va fi un frumos oraș de munte. Până acuma s'a redicat la comunitate urbană, are stație telegrafo-postală, școlă urbană, spital comunal ș. a.

Eforia spitalelor n'a întrelasat și nu întrelasă astăzi de a nu face toate pentru redicarea Sinaiei. Dânsa a construit o capelă cu cimiterul respectiv pentru comună, a făcut un local propriu pentru primărie, a clădit 3 oteluri mari în stilul clădirilor moderne, dintre cari cel de al 3 are 90 încăperi. A făcut o piață pentru carne, ier acuma lucră Eforia pentru a se face și o stațiune balenară, ca astfel Sinaia să fie și pentru cei bolnavi un loc cautat, un loc nu numai de distragere, dar și de binefacere și de folos.

O idee foarte fericită acesta și una din cele mai salutari, menită de a desvătă pe boerii țerei de a caută în timp de văr numai băile străine, pe când Sinaia, Constanța și alte locuri din România pot să le oferă locuri cu mult mai plăcute și distrageri mai bune și cu mult mai ieftine. Sumele cele mari versate pe la băile din străinătate ar rămâne în țară și astfel averea țerei nu s'ar impuțina, ci s'ar înmulți. Nu ar fi mai consult de a petrece la un loc cu suveranii țerei în propria țară, decât a alerga pe la Borsec, Mehadia etc. și a cumperă, în loc de distragere, insulte pe bani scumpi? Dară va deveni odată și nobilimea României mai serioasă, mai română și mai economă!

Pentru a face din Sinaia un oraș permanent și continuu animat, în care locuitorii trebuiesc să fie legați de locuința lor, eforia s'a silit a pune basă de suburbie și spre acest scop a dăruit 50 de pogone locuitorilor ce a voit a se aședă în Sinaia, o măsură acesta foarte nimerită.

Dar afară de concursul eforiei cu bravul ei conducător prințul Dimitrie Ghica, care a contribuit mult la redicarea Sinaiei merită a se face amintire și de concursul particularilor cari până acuma au redicat la 29 de clădiri, vile și case mai mici. Între aceste amintesc ca cele mai frumoase și mai bine arangiate: Vila prințului Ghica, a generalului Florescu cu o capelă de rugăciuni, a lui Gr. C. Cantacuzen, Gr. Suțu, V. Boerescu, colonel Costescu, dânsa Paulina Crețulescu, D. Guilox ș. a.

(Va urmă.)

Dr. A. P. Alexi.

Bibliografie.

Răspuns la recenziunea gramaticii limbei române de Nicolau Pilția. (Veți Familia, nr. 8 și 9 din acest an.)

(Urmare.)

La alt loc d. Silași declară aserțiunea mea de pe pag. 63, 5, că verbul a fi este întreg auxiliar, de „nu de tot esactă“. Regret însă foarte, că nu mi-a adus câteva exemple, prin cari să illustreze adevărul aserțiunii dsale și neadevărul afirmării mele.

Dsa regretă, că eu am întrebuițat la pré perfectul vorbelor pluralul neregulat cu silaba ră: lăudase-ră-m, tăcuse-ră-ți, făcuse-ră în locul celui regulat: lăudasem, tăcuseți, făcuse. Eu încă regret tocmai așa de tare, că tiranul us a scos din vorbire și chiar și din scriere acele forme de pré perfect. Nu ne rămâne alta de făcut, decât a primi, ce s'a introdus prin us și s'a codificat prin scriere; dar mai cu semnă, fiind că pluralul cu ră se deosebește de singular. Tot la acel loc imi recomandă d. Silași a relega formele neregulate dela vorbele stau și dau la note și adause. Eu tocmai acesta am făcut la pag. 69, 8.

D. Silași contestă, că în verbele noastre în ez și esc se mai simte sensul incoativ său de începere. Decă dsa nu află în verbe, ca: dormitez, (se) insenineză, (se) innouréză, riuréză, însereză, lăcrămez, inctez, îmbetrănesc, încărunțesc, orlesc, inverdesc, îngăbenesc, mă veștejesc și multe altele, fie așa cum voiesce; eu însă imi susțin aserțiunea față de ori-cine.

Încât privește imputarea, ce mi se face pentru aserțiunea de pe pag. 75, 5, răspund numai atât, că din cuvintele mele depuse la locul amintit nu se pôte deduce numai aceea, ce d. Recensent înțelege. Eu nu voiu să răstring libertatea Românului în cugetele sale; pôte el, de pe partea mea, să sbore ca vulturul Carpaților și peste Pirenei, Apenini și Alpi. Numai la una voiu să fac atent atât pe d. Silași cât și pe publicul literar, și adecă nu toate licențele, câte-și le permit chiar astăzi poezii și unii prosaici mai geniali, cari, când apucă condeiul, se cred duși în carul Sorelui, trebuiesc a fi primite de bani buni. Românul, sburând ca vulturul Carpaților, spre Dunăre și Prut, a ajuns la făimosul perfect: eu am, tu ai, el a, noi am, voi ați, ei au făcutără, și la espresiunile: giam (tablă, ochiu de feréstă), pișchir (ștergar), cearceaf (i)șol, ceardac (cort) ș. a.; pentru că în repedele său sbor a uitat de ale sale și a luat, ce i-a eșit în cale. Și este ore acesta un rezultat bun al libertății, ce Românul o are în cugetele sale? Numai libertatea gustată cu măsură aduce omenilor råde dulci.

Esemplul: „eu trebue a rămâne acasă“ (pag. 80 nota), care dlui Silași i se pare neromânesc, l'am întrebuițat numai ca specimen, ca să illustrez aserțiunea-mi depusă în acea notă. Decă acel exemplu n'are caracter specific românesc, are de sigur romanic.

Verbul „pôte“ întrebuițat ca reflexiv are totdeuna conjunțiunea ca său că înaintea verbului aternător dela dânsul, când acela este predicatul unei propozițiuni secundare, ier nu al subiectului dela „se pôte“.

Adverbul „astăți“ este și rămâne numai o traducere a latinescului „hoc die“ și românescul „ați“ e numai o prescurtare alui „astăți“ (în acesta și, nemț. an diesem Tage, heutiges Tages, heut zu Tage, heute), dar nici când o copie, cu atâta mai puțin o derivațiune alui „hoc die“; pentru că cuvintele limbei române nu sunt copiate unul câte unul de pe ale limbei latine și prin urmăre limba română nu e de loc o copie de pe cea latină.

Litera s din cuvântul spun și din altele, prepozițiune neseparabilă?! Nu este ore mai probabil es (ecs ex lat.)?

Vorbind de etimologie, d. Silași dice, că ar fi de dorit în tractarea ei mai multă ordine, și-mi recomandă un fel de sistemă, pentru mai multă luminoșie. Dar tocmai pentru mai multă luminoșie am împărțit eu derivațiunile, resp. cuvintele derivate sau formate numai în patru grupe însemnate cu A, B, C și D I și II. Sub A am dezvoltat substantivele, sub B adiectivele, sub C verbele și sub D I și II toate vorbele formate prin compozițiune neproprie și proprie (pag. 106—111). Împărțirea sau sistema, ce mi-o recomandă dsa este aproape în toate identică cu a dlui Țipariu, însă eu n'am adoptat-o din motivul arătat mai sus. O subîmpărțire sau o împărțire minuțioasă nu mai contribuie la luminoșie, ci numai la întunecarea conspectului. Dacă d. Recensent află, că eu îmi contradic la pag. 92, 2 din care cauză și exprimă cuvintele: „firește, că pedepsă păcatului urmază numai decât”, il rog să cetască mai atentiv încă odată și mai de multe ori pasajul memorat, sigur fiind, că se va convinge de contrariul. Dsa dice: „pe când gramaticii (cari gramatici? români, germani etc.?) le (cuvintele formate cu prefixe) numără de comun între compuse”. Dar care gramatică română, afară de a dlui Țipariu, mai conține etimologia așa pe larg dezvoltată ca a mea?

Suficul andru (în Familia: andu; dar acesta trebuie să fie eror de tipariu) este sufics deminutiv, ieră nu argumentativ, comp. Țipariu, partea I analitică, pag. 350, § 151, a!

„Derivațiunile în tor, cari se întrebuintează când ca substantive când ca adiective, sunt supinali, ier nu infinitivali”, dice d. Silași. Da, așa este! Căci chiar în ziua de astăzi susțin acesta cei mai mulți gramatici. Eu însă mă unesc cu părerea acelora, cari susțin, că supinul nu este formă fundamentală derivată de-adreptul dela trupina verbului, ci el este pur și simplu un cas al infinitivului, un nume format dela infinitiv, nume infinitival (comp. Dr. Ernst Herzog, Untersuchungen über die Bildungsgeschichte der griech. u. lat. Sprache, pag. 58, alin. 1). Ceea ce se poate dice despre supinul latinesc, se poate afirma și despre cel românesc. Supinul nostru este numai acusativul infinitivului, prin urmare nu are facultatea de a se forma din el vorbe cu suficul or. Dacă ar fi așa, cum susține d. Silași și susțin, după cum am arătat puțin mai înainte, cei mai mulți gramatici, ar urmă firește, ca toate verbele noastre de conjug. III să formeze substantivele sau adiectivele numai cu or și nu cu tor. Așa dară nu: culegător, scrii-tor, pună-tor, sugă-tor, lingă-tor, frigă-tor etc., ci: cules-or, scris-or, pus-or, supt-or, lins-or, fript-or (dela supinele: cules, scris, pus, supt, lins, fript). Dr. Ferd. Schultz în gramatica sa (cea mare) latină, pag. 259, § 210, B, tractând etimologia latină se exprimă astfel: „Man bemerke indess, dass die betreffenden Derivata nicht eigentlich vom Supinstamm selbst, sondern nur auf dieselbe Weise wie das Supin vom Verbalstamm gebildet sind”. Cred, că acest citat e destul de lămurit, pentru a nu mai lăsa pe nime la îndoielă despre derivatele în tor. Dar ore francesă, care n'are supin, de unde formază derivatele cu teur și (s)eur? Francesul dice: ama-teur (aimer), fais-eur (faire), fond-eur (fondre), flanqu-eur (flanqueur) și alt. Mai începe aci vre-o îndoielă, că dișele derivate nu-s dela infinitiv, a cărui trupină este identică cu a presintelui și cu cea verbală? Suficul tor (sau or) este primitiv în limba noastră ca și în cea latină (comp. Dr. Ernst Herzog, Untersuchungen über die Bildungsgeschichte der griech. u. lat. Sprache, pag. 19—21). Din cele espuse despre supin se vede destul de chiar, că suficul țiu ne nu trebuie a se înlocui prin iu ne (comp. și Țipariu, partea I analitică, pag. 353, k.)

„Suficul ist se adauge și la adiective”, dice d.

Silași. Ore diș'am eu, că numai la substantive se adauge? Dsa își vearsă la acel loc focul asupra suficeslor străine peste tot, precum mi se pare mie, și-mi înșiră sufices, cari eu de loc nu le-am întrebuintat, ca: enie (de și acest sufics numai cu cuvintele respective se va pute scote din limba noastră), ier și alt. Sau că ist trece la dsa de străin? De este așa, îmi ieu voia a întrebă pe d. Silași, cum ar dice mai bine românește în loc de: artist, jurist, gimnast, rezervist, criminalist, violinist și multe altele? Suficul ist este comun limbilor romanice, prin urmare și celei românești; și ceea ce este romanic, nu este de lăpădat nici pentru limba română. De un lucru însă mă mir, și acela este, că d. Silași afirmă a fi cetit și audit mai întâiu și întâiu din gramatica mea cuvintele: solniță (mai corect sarniță), botniță, veltelniță, varniță, gropniță ș. alt. Dar ore d-ii: Pisone în dicționarul său patru limbării, București 1865, Pontbriant într'al său, București 1862, Stamati într'al său, Iași 1852, Poliz într'al său, Brașov 1857, și alții mai noi și mai vechi tot dela mine vor fi cetit și audit numitele cuvinte? căci eu pe atunci nici nu mă aflam în gimnasiu. Ba, în anul 1852, când a apărut dicționarul dlui Stamati, eram abia de patru ani. Citască dsa numitele și alte dicționare, sau călătorască regatul României dela Verciorova până la Ițcani și mai departe prin Bucovina, apoi prin Transilvania, și anume Țera Bârsei și Țera Oltului, și de sigur va află și audă cestionatele cuvinte și forte multe altele cu suficul „niță”. Încât privește originea suficsului din cestiune, nu este, după cum am mai intonat, traba gramaticii didactice, ci a celei istorice. Tot în Țera Oltului va audă d. Silași și cuvântul „mişcă” sau mișarcă.

D. Silași întrebă, de sunt cuvintele „brașoven, orașen” nume de geografie? Numai un cap de sofist poate da cuvintelor: „Tot în acest chip se formază adiective și dela numele de geografie, precum: brașoven și brașovenesc; orașen și orașenesc; moldoven și moldovenesc; muntén și muntenesesc ș. a. (pag. 103, h mai la urmă), înțelesul, ce dsa le-a dat. Va deduce cineva din locul citat, că cuvintele „brașoven, orașen” sunt nume de geografie? sau că numele de țeri, de orașe. de sate, de riuri etc. nu-s nume de geografie? Precum că apelativele: munte, oraș, sat etc. nu-s nume de geografie, am arătat într'o notiță la pagina 95 jos.

Trec peste mai multe imputări, cari mi se fac cu privire la unele reguli și espresii, ce d. Silași le declară de neesacte și nefericite, și răspund aci numai la regulile, cari par a fi necomplete (nu nefericite!), precum și la pasajul cu verbele „a coci și a frige” (pag. 70, nota), apoi la cel cu verbul defectiv „haide” (pag. 80, 10). La citatele locuri și altele asemenea greșeli părute sunt făcute cu intențiune, ca profesorul, resp. învățătorul cugetător și activ să facă pe școlarii săi să cugete și enșisi să afle, ceea ce lipsește spre completarea unei sau altei reguli, bună minte la pozițiunea adiectivului în gradul comparativ, fiind eu de firma convicțiune, că prin acesta zelul școlarilor numai se mărește și cugetarea li se agerește. Școlarii enșisi să afle vre-un verb, care schimbă la part. perf. consonanta caracteristică în p; și dară mai există ver-un verb defectiv afară de „haide”. Lucruri de acestea mai mărunt sunt mai multe; numai trebuia, ca eu să fac atenți pe domni profesori sau învățători la așa ceva prin notițe de călcăiu sau în prefață. Mulțămesc dlui Silași, că a relevat atari lucruri și-l asigurăm, că școlarii mei au corăspuns pe deplin așteptării mele.

(Încheierea va urmă.)

Nicolau Pilția.

SALON.

Corsetul.

Partea cea mai incomodă din îmbrăcămintea femeii, este fără contradicere, acel schelet de fer și de oșe, căruia i s'a dat numele de corset.

Cel d'ântăiu corset se vede că a fost inventat de vr'o cochetă care simțea necesitatea să-și ascundă vreun defect său vr'o neregularitate. Cum însă a devenit un obiect de toaletă?

La Egipteni femeile se înfășau într'un corset format din făși, cari se aplicau dela sin spre ombilic. La Romani și la Greci femeile își stringea puțin talia. Dacă ar trebui să judecăm după zeița Diana sau Venera, apoi cei vechi puneau foarte puțin preț pe estrema finețe a acestei părți, căci ele strălucesc mai mult prin frumusețea trăsurilor de cât prin delicatetea taliei.

Oșele de pește au fost introduse în corset pe la începutul secolului al XVI-lea. Sub Ludovic al XIV și XV-lea taliele cele mai fine erau cântate și de atuncea corsetul începuse a fi modificat și perfecționat. În zilele noastre însă a fost supus la modificări radicale.

Din nenorocire, acest instrument de tortură s'a răspândit în toate clasele societății, chiar prin sate și prin corpul în acest instrument, cel puțin duminica și în zilele de sărbători, spre a imita pe cucónele din oraș.

E de prisos ca cineva să mai insiste asupra acestei corupțiuni de gust, care aduce credința că talia este cu atât mai bine făcută, cu cât e mai strinsă. Acest dispreț al esteticeii a trecut în moravurile cucónelor.

Mumele trebuie prevenite contra acestui obiect așa de necesar toaletei, care diformeză pe fiecele lor și care contribuie într'un mod foarte activ de a le face slabe și bolnăvicioase. Acesta cutie de cauciuc, fer, oșe, nu susține corpul, ci-l comprimă; nu se dedă cu mișcările corpului și obligă pe femei a inventa mișcări false. Împedecă dezvoltarea mușchilor, paralisându-le prin stringere. Tot așa și cu masele cărnoase care sunt însărcinate a da șirei spinărei soliditatea și rezistența necesară spre a susține greutatea și sforțările părților corpului.

Stomacul, peptul și pântecul închise în această colivie, nu pot implini de cât într'un mod foarte imperfect funcțiunile lor.

Peptul dezvoltându-se rău, oxigenațiunea e incompletă; plămânii comprimați de còste, comprim inima la rândul lor. De aci urmăză palpațiuni, pedeca circulațiunii în creeri, pedeca circulațiunii veninoase în membrele inferioare etc. Mulțumită corsetului, alăptarea devine cu neputință. Prin corset feta tină devine ușor chlorotică, simptomele tuberculozei (oftica) se manifestă într'un mod repede. Acesta este în câteva cuvinte folosul ce aduce corsetul.

Ar fi timp ca mumele care au importantul și sublimul rol de a ne da fiece sănătoase, să caute de a convinge pe fiecele lor de răul ce-l aduce corsetul, și decă nu-l pot desființa cu totul, să caute a obicnui pe fiecele lor cât se pòte de târziu, cu corsete făcute din pânză tare, dar elastică, care să susțină sinul fără a-l supăra, și să nu apese nici asupra peptului nici asupra pântecului.

E. I. C.

Bucuriile tòmnei.

— La ilustrațiunea de pe pag. 457. —

Tòte anotimpurile au plăcerile lor; ierna ca vèra și tòmna ca primăvèra.

Ilustrațiunea din nr. presinte înfățișeză bucuriile tòmnei, culesul fructelor còpte. Mama culege fructele și pruncii așteptă cu plăcere se pòtă gustă din ele. O scenă idilică familiară și de seson.

I. H.

Literatura si arte.

Esposițiunea de bele-arte din București s'a deschis de duminică. Chiar în ziua deschiderii, scrie „Gaz. de Roumanie“, încântătorul tablou al dlui Mirea Dimitrescu, reprezentând „o fătă pe malul gârlei“ a fost cumpărat de unul din amatorii noștri cei mai distinși, pe preț de 2200 franci. Între multele tablouri frumoase se deosebește marele tablou al dlui Mirea Dimitrescu, reprezentând aducerea capului lui Andreiu Băthory înaintea lui Mihaiu Vitezul.

Gramatică. Dl Vasile Măndrean, profesor licențiat în filologia clasică, a scos de sub tipar partea primă, anul al 3-le și al 4-le de școlă, din Gramatica sa română, cuprindend bucăți de cetire și reguli gramaticale. Prețul 45 cr. său un leu. De vânzare la autorul în Caransebeș.

Călimdarul dlui Mangiuca, cel mai prețios între toate câte se publică în limba română, va apăre și pentru anul viitor, cât mai curend. Dl redactor-autor, spre a se puté răspândi mai bine călimdarul, a redus prețul aceluia dela 1 fl. la 50 cr. Articolul din nr. presinte al dlui Mangiuca, precum și altul care va urmă mai târziu, vor apăre în acel călimdar, la care de nou atragem atențiunea onorab public cetitor.

Proverbe. A eșit de sub tipariu la București: „Proverbele Românilor. English proverbs. Proverbes français. Deutsche Sprichwörter“, adunaie de dna E. B. Mawer. De vânzare la toate librăriile din București.

✓ **Dl G. O. Gârbea** publică la București o traducere în versuri după marea poemă semitică „Iov“. Traducerea va fi imprimată în edițiune de lux, ornată cu 11 ilustrațiuni. Traducătorul a deschis liste de subscriere pentru cei ce vor să se aboneze la lucrarea sa. Prețul exemplarului pentru abonați este numai de 4 lei. Cei înscriși pentru 5 exemplare vor avé un îndoit beneficiu, primind ca premiu „Poema Exilului“, un volum de peste 15 còle de tipar, ilustrat cu compozițiuni litografice și numeroase ilustrațiuni în xilografie.

✓ **Catechism macedo-român.** „Gaz. de Roumanie“ spune, că în curend se va pune sub tipar un catechism în dialectul macedo-român, pentru usul școlilor române din Macedonia. Acest catechism va fi tiparit la tipografia Sf. Sinod în București.

✓ **Revistă pedagogică.** „La Gazette de Roumanie“ este informată, că o revistă pedagogică va apăre în curend în București. Acesta revistă va avé un comitet pus sub auspiciile ministerului cultelor și instrucțiunii publice. Ea are de scop de a ține pe învățatorii școlilor rurale în curent cu cele mai bune și mai noi metode de învățământ și diferitele cestuini școlare.

✓ **Cărți școlare.** În România au apărut de curend următoarele cărți școlare: „Aritmetica teoretică“, curs elementar, de Mirescu; „Geografie“, curs elementar, edițiunea a doua, de N. Mihăilescu; „Geografie“, de acelaș, pentru usul clasei IV secundare; „Povesti și biografii din istoria veche“, de Dhombes și Monod, traduse de A. Brandia.

C e e n o u ?

Sciri personale. *Domna Elena*, soția răpăusatului principe Cuza, se află la Iași cu fiul său Alesandru care-și face voluntariul de un an în armată. — *Principele Bulgariei* a petrecut câteva zile la curtea regescă română în Sinaia, apoi s'a rentors prin București în capitala sa.

Hymen. *Dl Paul Budiu*, profesor la gimnasiul român din Brașov, în duminica trecută ș-a serbat cununia cu domnișora Filotea Moldovenescu în Brașov.

Adunarea generală a Reuniunii învățătorilor români gr. c. din giurul Gherlei se va ține estimp în comuna Cheșeu la 15 și 16 octombrie st. n. Vor lua parte protopopii ca presidenti ai reuniunilor filiale, preoții ca directori școlari, apoi toți învățătorii și alții cari se interesază de înaintarea învățământului. Președintele Reuniunii este Rds. D. canonic Mih. Șerban, secretarul dl Ioan Hodorean.

Societăți de lectură. Tinerimea noastră școlară dela diverse institute ș-a reconstituit societățile de lectură. Din Cluș ni se scrie, că societatea academică „Julia” a studenților români dela universitatea de acolo ș-a constituit biroul astfel: președinte Andreiu Micu, vice-președinte Vasiliu Dumbrava, secretar al esternelor Ioan Albu, secretar al internelor Alesandru Ciacian, cassariu Laurențiu Pop, controlor Nestor Vaca-rean, bibliotecar Const. Pop, membrii de încredere Augustin Chețian și Dionisiu Longin. — Societatea de lectură a junimei studioase din gimnasiul dela Blaș s'a constituit astfel, sub președința dlui profesor Ciriac B. Groze: vice-președinte Basiliu Ternovean, notar Dimitrie Scurtu, bibliotecar Alesandru Circa, redactor al foiei Societății Petru Simu, cassar I. B. Hodoș, vice-bibliotecar Petru Suciu.

Școlile din Năsăud. Din raportul gimnasiului din Năsăud și a celorlalte școli susținute asemenea din fondul școlar central grănițeresc din Năsăud, scotem următoarele date: În gimnasiu au fost 16 profesori și 194 studenți: La școla normală de băieți cu 4 clase, din Năsăudu, au fost 11 profesori și 119 elevi, la cea de fetițe cu 4 clase 52 eleve. Școla normală din Monoru cu 4 clase a avut 5 profesori, 65 elevi. Școla normală din Borgo-Prund cu 4 clase, 5 învățători și 125 elevi. Școla trivială din Sengeorgiu, cu 2 clase, 3 învățători și 38 elevi. Școla trivială din Teleciu cu 2 clase trei învățători și 38 elevi. Școla trivială din Zagra cu 2 clase, 3 învățători și 21 elevi.

Congresul studenților români ținut la Băcău în România s'au închis. Una din hotăririle votate de congres a fost, precum cetim în „Bin. Publ.”, eliminarea ovreilor din sinul său. Anul viitor, congresul studenților se va întruni la Turnu-Severin. Din „L'Ind. Roum.” ađaugem, că după ce delegațiunea s'a rentors din Têrgul-Oena, unde a onorat memoria lui Constantin Negri, s'a dat un banchet, apoi reprezentațiune în beneficiul școlei de meserii, la care au asistat toți studenții și toate somitățile civile și militare ale orașului. După încheierea congresului, studenții au dus în corpore un bust al lui Negru și l'au oferit gimnasiului orașenesc. Dnii N. Ganea și Niculescu pronunțară discursuri cu această ocaziune.

Un tren cădut în apă. O grozavă nenorocire s'a întâmplat la 23 septembrie aprópe de Esseg. Trenul care trecea în ziua aceea la miédăđi podul peste riul Drava a cădut în apă, căci podul s'a surupat sub el. Pe tren se aflau ostași cari se rentorceau din Bos-

nia acasa în ținutul dela Nyiregyháza. 28 de ênși au perit în valuri, între ei și un civil. Mulți au fost răniți.

Necrolog. *Sever Antoniu Marcusiu*, fost profesor în gimnasiul de Beiuș, a murit la Șimleu în 20 sept. în etate de 28 ani; il plâng părinții Florian Marcusiu jude reg. în pensiune și Francisca Hora, frații și surora: Augustin, Emilia măritată Vasiliu Pop, Quint și Antoniu. Repăusatul a fost un profesor diligent, care a scris mai de multe ori și în foia noastră. Fie-i țărina ușoră!

Ghicitură de șac

de B. O. Popescu.

căt	C-	des-	sus	rit	rit	scri-	că
rău	es-	de-	sí	pe	I-	spi-	spi-
a-	ci,	ocru.	jun-	me-	un	vinși,	e-
te	me-	gă-	că	a,	fi	l-	mult
Și	r-	gem	di-	a-	rii	ri-	con-
ind	Dđeu :	dé-	l'ar	n'am	v-	mai	y-
m-	a	di-	lalți	n	cre-	to-	le
pre-	Scri*	e-	ne	că-	celor-	S-	de

Se póte deslegá după săritura calului.

Terminul de deslegare e 9 octombrie. Ca totde-una, și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

*

Deslegarea ghiciturii de șac din nr. 32 :

Cum aș vré o! Dómne sfinte,
Ca sě n'o fi cunoscut;
Ori sě nu-mi mai fie dragă,
S'o urěsc ș-apoi s'o uit!

de V. B. Muntelescu.

Bine au deslegat-o dómnele și domnișorele: Elena Zacharia n. Daminescu, Emilia Pop n. Marcus, Emilia C. Nicóra, Emilia Onciu n. Ciavoșchi, Iconia Borea, Eufemia Duma, Rosa Bozanciu, Amalia Crăciun, Maria Popescu, Alesandrina Muntean, Minodora Micșunescu.

Premiul l'a căștigat domnișora Emilia C. Nicóra în Deva.

Călindarul săptămânei.

Điua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sərbătorile.	Sórele resare	Sórele apune
Duminecă	19	1	M. Trofim.	6 —	5 37
Luni	20	2	Muc. Eustatie.	6 2	5 35
Mărți	21	3	Apost. Codrat.	6 3	5 33
Mercuri	22	4	Mța Foca.	6 5	5 31
Joi	23	5	† Zemislir S. Ioan B.	6 7	5 29
Vineri	24	6	M. Tecla.	6 9	5 27
Sâmbetă	25	7	Cuv. Eufrosina.	6 11	5 24

Proprietar, redactor respunđător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare. Strada principală nr. 274.